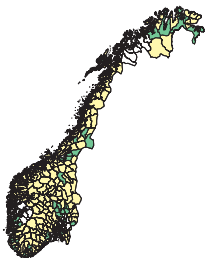

Møre og Romsdal

Pilotfylket Møre og Romsdal

Årsrapport 2011

Venstre: Ørskog kommune, Elvastien. Fotograf: Edmund Melkild, bygdebladet.
Høyre: Stranda kommune. Fotograf: Arne-Dag Gjerde, Møre og Romsdal fylkeskommune

1. Tiltak K1 Nasjonalt utviklingsprosjekt i fylkeskommuner og kommuner.

Miljøverndepartementet pekte i 2009 ut sju pilotfylker for universell utforming i Norge, der Møre og Romsdal er et av disse. Formålet med etableringen av pilotfylker er blant annet å virkeliggjøre nasjonale mål i Regjeringens handlingsplan "Norge universelt utformet 2025". Tiltaket skal være med på å implementere universell utforming i regional- og kommunalvirksomhet.

Pilotfylkeprosjektet er med på å synliggjøre Møre og Romsdal sin ambisjon og viser konkrete mål for arbeidet med universell utforming. Gjennom en rekke tiltak vil vi blant annet styrke kompetansen i egne organisasjoner, skape møteplasser og øke kunnskapen om universell utforming både lokalt og regionalt. Møre og Romsdal fylke har gode muligheter til å skape merverdi innenfor universell utforming. Universell utforming er et gjennomgående perspektiv i gjeldende fylkesplan, dette betyr at universell utforming skal ligge til grunn for verdier og holdninger i den fylkeskommunale planlegging og virksomhet. Arbeidet med universell utforming er et langsiktig og dynamisk arbeid.

Møre og Romsdal fikk pilotfylkestatus i 2009, og satsingen avsluttes i 2012 med levering av rapport i juni 2013. Prosjektplanen for prosjektperioden og de årlige handlingsplanene finnes på: <http://mrfylke.no/Pilotenuu>

2. Organisering og forankring.

Søknaden om å bli pilotfylke er et samarbeid mellom Fylkesmannen i Møre og Romsdal og Møre og Romsdal fylkeskommune, da disse var enhetsfylke på søknadstidspunktet. Prosjektleder har 50 % stilling til dette prosjektet for årene 2010-2012. Fylkesutvalget er som oppdragsgiver ansvarlig for å sikre politisk eierskap, forankring og legitimitet.

Styringsgruppe:

Styringsgruppa er sammensatt av prosjekteierne. Styringsgruppa hadde tre møter i 2011. Lederen for styringsgruppa er assisterende fylkesrådmann i Møre og Romsdal fylkeskommune. Fra Fylkesmannen deltok direktøren for Miljøvernavdelinga fram til sommeren 2011. Fra høsten 2011 har fylkeslegen vært Fylkesmannen sin representant i styringsgruppa. Prosjektleder fungerer som sekretær og er bindeleddet mellom styringsgruppe og prosjektgruppe.

Prosjektgruppe

Prosjektgruppa har endra størrelse underveis i prosjektet og har i 2011 hatt åtte faste administrative representanter fra fylkeskommunen og fylkesmannen. Prosjektgruppa hadde seks møter i 2011, i tillegg ble det gjennomført flere adhoc-møter med enkelte prosjektgruppedlemmer ved behov.

Brukerorganisasjonene og de fylkeskommunale rådene som er en del av referansegruppa er kontaktet i forhold til noen av tiltakene.

3. Metode

Iverksettinga av vår handlingsplan følger sektoransvarsprinsippet. Handlingsplanen er bygget opp etter seks satsingsområder, der de berørte avdelingene er ansvarlige for gjennomføring av sine satsingsområder. Avdelingene som er involvert i et satsingsområde har en person med i prosjektgruppa. Disse er ansvarlige for kontakt med samarbeidspartnere, for at tidsfrister blir holdt og for statusrapporteringa for sitt satsingsområde.

Prosjektleder har ansvaret for framdrifta i prosjektet.

4. Oppnådde resultat

Prosjektgruppa har arbeidet etter regional handlingsplan for 2011. Nedenfor følger våre resultater i forhold til K1-tiltaket sine hovedmål:

Hovedmål 1 Integrere universell utforming i regional virksomhet og være forbilde for fylker og kommuner

Det er gjennom arbeidet med regional planstrategi vurdert om det skal utarbeides regional delplan for universell utforming. I stedet for en regional delplan er universell utforming lagt inn som gjennomgående perspektiv i Fylkesplan 2013-2016 som blir den overordna regionale planen i planperioden. Det er videre besluttet at det skal utarbeides et resultatmål som alle sektorene skal rapportere på årlig. Universell utforming som gjennomgående perspektiv er med på å synliggjøre at den enkelte sektor selv er ansvarlig for å gjennomføre universell utformingstiltak innenfor eget sektorområde.

I februar 2011 ble det arrangert et fellesmøte for folkehelseutvalget, likestillingutvalget, rådet for likestilling av funksjonshemmede og eldrerådet der temaet var universell utforming. Hver avdeling i fylkeskommunen ble utfordra til å holde et innlegg ut i fra disse spørsmålene:

Hva er de viktigste utfordringene for universell utforming innen ditt fagområde?

Hva synes du skal prioriteres for å bedre situasjonen for universell utforming innenfor ditt fagområde?

Fylkeskommunale råd og utvalg fikk anledning til å kommentere innleggene og det fylkeskommunale arbeidet med universell utforming. Det var en nyttig og lærerik dag.

Hovedmål 2 Bistå kommunene innenfor eget fylke til å bli gode på universell utforming.

Molde, Kristiansund og Ålesund er med som pilotkommuner i K1-tiltaket. Det ble gjennomført to fellesmøter med pilotkommunene i 2011. Prosjektleder har også vært i møter med de ulike kommunene i forhold til deres videre arbeid og ytt hjelp til utarbeidelse av handlingsplaner. På bakgrunn av de innsendte handlingsplanene har Møre og Romsdal fylkeskommune

videreformidla det ekstraordinære tilskuddet fra Miljøverndepartementet til pilotkommunene. Alle planene er innenfor pilotfylkets egne satsingsområder, som er en del av kriteriene for å bli pilotkommune. Ålesund har deltatt på alle nettverksamlinger i 2011, Molde har deltatt på en, mens Kristiansund ikke har deltatt.

I september 2011 ble alle kommunene i Møre og Romsdal gjennom brev invitert til å være vertskommune for K5-samlinger i fylket. Pilotkommunene ble spesielt oppfordret til å være verter. Det er planlagt fire K5-samlinger våren 2012, i Kristiansund, Molde, Ulstein og Ålesund. Vi vil bruke K5 i forhold til vårt satsingsområde kompetanseheving og på denne måten tilby lik opplæring til alle kommuner. Både administrativ og politisk ledelse i kommunene og lokale byggherrer/byggefirma vil bli invitert til å delta. Vi vil bruke K5-kursinstruktørene i Møre og Romsdal til dette arbeidet.

Møre og Romsdal fylkeskommune arrangerer plannettverk 2-3 ganger i året. Plannettverkene er et uformelt nettverk for planleggere, politikere og andre som er involvert i planarbeid. Prosjektleder var med på de første samlingene i 2011 og orienterte om pilotfylkeprosjektet i Møre og Romsdal.

Møre og Romsdal fylkeskommune gir uttalelser om universell utforming i alle plansaker. Rapporteringer fra KOSTRA (pr 31. mars 2011) viser at 13 kommuner i fylket har retningslinjer om universell utforming i sine vedtatte kommuneplaner. Gjennom tettstedsprogrammet jobber fylkeskommunen med å stimulere til utvikling av livskraftige og bærekraftige kommunesentrum, i dette arbeidet har man også mye fokus på universell utforming. 6. oktober 2011 var by- og tettstadskoordinator i avisa der han oppfordrer kommunene til å utarbeide lysplanar som en del av den universelle utforming i sentrum. Tettstedsprogrammet har i 2011 stilt krav om universell utforming som standard i tilsagnsbrevene fra regional- og næringsavdelinga. Det er også økt fokus og krav til universell utforming ved tildeling av spillemidler og i planarbeidet på kulturavdelinga.

Fylkesrådsmøtene ble i 2011 lagt ut i kommunene der en har invitert inn omliggende kommuner, temaet på disse møtene har vært universell utforming. Blant annet har erfaringer fra noen kommuner blitt presentert. Dette har vært med på å øke interessen for emnet og vært særlig viktig for å belyse hva den enkelte kommune gjør og kartlegge utfordringene de har i forhold til arbeidet med universell utforming.

Hovedmål 3 Være dialogpartner og bidragsyter i det nasjonale arbeidet for universell utforming ved å ta initiativ og medvirke i ulike nettverk og samarbeidsfora

På bakgrunn av workshop på en nettverksamling på Sola i 2011 ble det i slutten av 2011 oppretta kontakt mellom Møre og Romsdal og Nord-Trøndelag fylkeskommune, Verdal og Trondheim kommune og Statens Vegvesen om å arrangere en regional samling i Midt-Norge, med tema universell utforming-drift og vedlikehold av veier og uteområder.

I slutten av 2011 satt Deltasenteret ned en programkomite som skal arbeide frem en konferanse i Molde i september 2012. I programkomiteen er pilotfylkeprosjektet i Møre og

Romsdal, Sogn og Fjordane fylkeskommune og Rogaland fylkeskommune representert. Komiteen hadde to møter i 2011 og vil ha løpende kontakt frem mot konferanse

Hovedmål 4 Initiere og delta i delprosjekter sammen med kommuner, nasjonale og/eller regionale kompetansemiljøer

Prosjektleder har vært på flere befaringer og i møter med ulike kommuner i fylket, blant annet har prosjektleder vært i Nesset kommune på befaring i forhold til deres ønske om å skape friluftsområder for alle. Sula bibliotek i Sula kommune er valgt til fylket sitt "eksempelbibliotek" og fra plan- og samhandlingsmidlene til fylkeskommunen har vi tildelt økonomiske midler til Fylkesbiblioteket og Sula bibliotek. I forbindelse med dette arbeidet vil prosjektleder delta i noen arbeidsmøter for å sikre at universell utforming blir ivaretatt.

Prosjektleder har også hatt innlegg om universell utforming og pilotfylkeprosjektet på en bibliotekleiarsamling i mars 2011. Tilstede var også funksjonskonsulenten på Deichmanske biblioteket og fortalte om det tilgjengelige bibliotek og deres erfaringar med et tilgjengeleg bibliotek.

Pilotfylkeprosjektet var oppdragsgiver på Ungt Entreprenørskap sin gründer camp på høgskolen i Molde i mai. Gründercampen var for sykepleie- og vernepleiestudenter og i alt 75 studenter deltok. Vi var med på å forme det faglige innholdet og i utarbeidelse av oppdraget. Onny Eikhaug fra Norsk Designråd var blant annet med og holdt foredrag og deltok i juryen. På bildet til venstre er Ingar Aas, leder Eldreråd i Molde, i dialog med studentene, han var med som veileder.

Møre og Romsdal var vert for pilotfylkesamlingen som Miljøverndepartementet arrangerte i Molde i mars 2011. Temaet for denne samlinga var Design og universell utforming i regional utvikling – hvor ligger mulighetene? Flere regionale aktører var tilstede og holdt innlegg på samlinga.

Hovedmål 5 Aktiv og utadrettet kunnskaps- og resultatformidling

Møre og Romsdal Fylkeskommune gir i samarbeid med Møreforskning AS ut RISS. RISS skal gjennom fagartikler belyse tema som er av betydning for samfunnsutviklinga i fylket vårt. I 2011 var det to artikler i RISS der universell utforming var tema. Stina Søvinsen fra Husbanken ble engasjert og skrev artikkelen "Hundre bursdager i egen bustad", mens Evastina Björk skrev artikkel nummer to med tittel "Why did it tak four times longer to create the Universal design solution". Prosjektleder koordinerte dette arbeidet. RISS 2011 og artiklene i sin heilhet finnes på denne nettsida: [http://mrfylke.no/Tenestekomraade/Plan-og-](http://mrfylke.no/Tenestekomraade/Plan-og-analyse/Statistikk-og-analyser/RISS)

[analyse/Statistikk-og-analyser/RISS](http://mrfylke.no/Tenestekomraade/Plan-og-analyse/Statistikk-og-analyser/RISS)

Prosjektleder skrev selv en kronikk i Romsdals Budstikke i 2011. Kronikken belyste de ulike utfordringene personer med redusert funksjonsevne kan møte i friluftslivet.

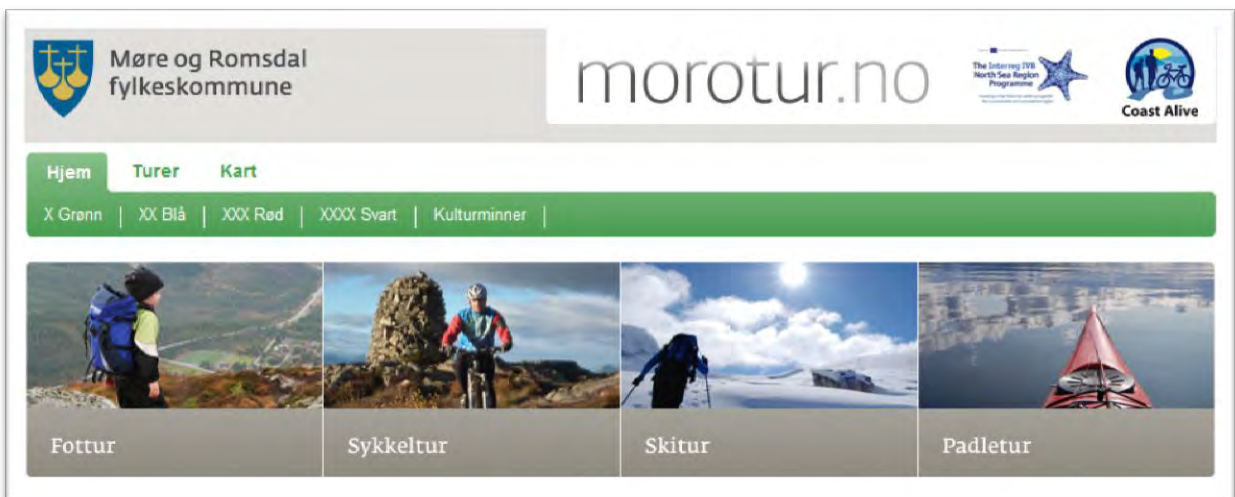
Pilotfylkeprosjektet har delt ut to priser i 2011. Prisen for best universelt utforma tursti ble tildelt Ørskog kommune og Elvastien, mens Stranda kommune fikk pris for best universelt utforma byrom. Mer om Elvastien i Ørskog kommune her: [Plass for best universelt utformet friluftsområde i Møre og Romsdal](#). Prisene ble delt ut på

konferansen "Universell utforming langs land og vatn" som pilotfylkeprosjektet arrangerte i Ålesund november 2011. 80 personer deltok fra i alt 21 ulike kommuner i fylket, i tillegg var en del brukerorganisasjoner og politiske råd representert.

Det ble i regi av pilotfylkeprosjektet arrangert et seminar om universell utforming på nettsider for webredaktører og webskribenter i administrasjonen i fylkeskommunen og på de videregående skolene i Møre og Romsdal. Funka Nu deltok som foredragsholdere. Til dette tiltaket fikk vi støtte fra dei sentrale opplæringsmidlene i fylkeskommunen.

Satsingsområder

Møre og Romsdal sin handlingsplan er bygget opp etter satsingsområder, blant annet har vi et satsingsområde innenfor friluftsliv. Nettportalen morotur.no er mellomanna etablert, i nettportalen graderes turløyper etter fire forskjellige vanskelighetsgrader, der den grønne presenterer de turer og ruter som er tilnærmet universelt utforma.

Innenfor samferdsel er det startet opp et arbeid med å kartlegge tilkomsten langs Timesekspressstraseen (E-39), på ni trafikkterminaler og på 13 ilandstigningsanlegg for

hurtigbåt. Kartlegginga av holdeplasser langs E39 er utført av Statens vegvesen. Trafikkterminalene og ilandstigningsanleggene for hurtigbåt skal gjennomføres av handikap- og blindedeforbundet i 2012. Forbundene skal benytte egne sjekklister for universell utforming i kartlegginga.

De andre satsingsområdene er beskrevet i rapporteringa ovenfor, i forhold til de nasjonale hovedmål.

Mer om pilotfylket Møre og Romsdal kan leses på www.mrfylke.no/pilotenuu hvor vi jevnlig publiserer artikler om universell utforming og arbeidet i regionen.

Økonomi

I 2011 fikk prosjektet kroner 250 000 i basistilskudd fra Miljøverndepartementet, disse midlene er i hovedsak brukt til tiltak jmf. handlingsplanen for 2011. Møre og Romsdal fylkeskommune dekker lønnsutgifter til prosjektleder (50 %).

Gevinstrealisering

Pilotfylkeprosjektet i Møre og Romsdal vil ha god nytte for fylkeskommunen, fylkesmannen, kommunene og politikerne regionalt. I tillegg vil pilotfylkeprosjektet ha nytte for Miljøverndepartementet og et viktig bidrag for at de nasjonale hoved- og resultatmål skal oppnås. I pilotfylkeprosjektet er det i hovedsak kvalitative gevinster.

I Møre og Romsdal satses det for eksempel mye på kompetanseheving. Kompetanseheving er slik vi ser det et viktig område, men et område som ikke nødvendigvis gir gevinster direkte. Vi håper at en om noen år kan se at flere kommuner i fylket har kommunale planer med vedtatte retningslinjer om universell utforming, dette vil være en direkte målbar gevinst i prosjektet.

Prosjektfaglig evaluering

Prosjektorganiseringen i Møre og Romsdal er hensiktsmessig i forhold til våre arbeidsfelt og organisering til daglig, der de ulike avdelingene som er med i prosjektet har sine satsingsområde i handlingsplanen og derigjennom et ekstra fokus på universell utforming. Det er svært nyttig at prosjektleder har 50 % arbeidstid til prosjektet, dette gir muligheter til å følge opp prosjektet på tvers av avdelinger, i kommunene og delta på de nasjonale samlingene.
